

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS, PHRA NARAI SCHOOL GROUP,
LOPBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุรชาติพย์ ชุ่มสูงเนิน¹ อารมณ จินดาพันธ์²

Received : January 25, 2026

Revised : February 3, 2026

Accepted : March 22, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านที่ต่ำที่สุดคือด้านการบริหารสถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีแนวทางดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน โดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน” 2) หาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน 3) มีการแผนการควบคุมและกำกับติดตาม 4) มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน 5) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ 6) รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

คำสำคัญ : สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิสุตตรปริญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

This research aimed to study 1) the competencies of school administrators in the Phra Narai School Cluster, Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, and 2) guidelines for developing the competencies of school administrators in the Phra Narai School Cluster, Lopburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 103 personnel from the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1. The research instruments were opinion questionnaires and interviews. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that:

1. The overall mean competencies of school administrators in the Phra Narai School Cluster, Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, were at a high level. When considering each aspect individually, the aspect with the highest mean was educational quality assurance, followed by academic leadership, and the aspect with the lowest mean was school administration.

2. Guidelines for developing the competencies of school administrators in the Phra Narai School Group, Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, are as follows : 1) Be someone who places importance on being a good role model "in order to develop others, they must first develop themselves." 2) Find a way to develop resource mobilization for educational management in schools. 3) Have a plan for control and monitoring. 4) Assign all teachers to design. 5) The school's operational and operational plans are prepared to be consistent with the specified standards and indicators, with the standards and indicators for quality assessment. 6) Be flexible in response to events and resilient to problems and obstacles

Keywords : Competency of educational administrators

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ได้เน้นให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งปฏิรูปการศึกษา พัฒนาครู ใช้เทคโนโลยี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งต้องมีสมรรถนะสูงทั้งด้านวิชาการ การบริหาร และคุณธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ซึ่งประสบปัญหาหลายด้านและจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับมาตรฐาน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาวิชาชีพ 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) การบริหารสถานศึกษา 4) หลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) กิจการและกิจกรรมนักเรียน 6) การประกันคุณภาพการศึกษา 7) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556 น. 47-49) จากบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบปัญหาดังนี้ 1) ผู้บริหารขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานและการสอน 2) บทบาทของผู้บริหารทั้ง 4 ด้านผลการประเมินด้านการบริหารวิชาการจะต่ำกว่าการบริหารด้านอื่น ๆ 3) ปัจจัยด้านครู ได้แก่ ครูขาดแคลนในบางรายวิชา ครูขาดการพัฒนาในกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ในวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเรื่องความคิดวิเคราะห์และวิชาภาษาอังกฤษ 4) ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและการสอน 5) ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ นักเรียนไม่ตั้งใจทำการทดสอบ O-Net อย่างจริงจัง และจากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงความสำคัญสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะตนเอง พัฒนางานวิชาชีพให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีสมรรถนะตามข้อกำหนดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินงานให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง

วิธีการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 103 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาซึ่งคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดสมรรถนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนไว้ 7 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านการบริหารสถานศึกษา 4) ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 7) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

. การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือวิจัยในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการปรึกษาและรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มี

ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยมีข้อคำถามที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ประกอบด้วยสมรรถนะ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านการบริหารสถานศึกษา 4) ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 7) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) และนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่มีความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา 0.67-1.00

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปทดลอง (Try-out) ใช้กับ

ประชากรโรงเรียนอื่น ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้คืน มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1978)

ขั้นตอนที่ 6 นำประเด็นคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านของแบบสอบถามมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบประเด็นสัมภาษณ์ก่อนและไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

เครื่องมือฉบับที่ 2

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 นำข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นสัมภาษณ์

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์เพื่อขอความ

อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 105 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. ได้แบบสอบถามกลับคืนมา และนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดย

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แลวนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ด้วยตนเองซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. นำข้อมูลจากตารางลงคะแนนนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านและรายข้อ นำไปเทียบกับเกณฑ์สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ นี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยนำผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

7.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1. ความถี่ (Frequency)
2. ร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
5. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ข้อที่	สมรรถนะ	μ	σ	ลำดับ	ความหมาย
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	4.34	0.84	5	มาก
2	ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.37	0.85	2	มาก
3	ด้านการบริหารสถานศึกษา	4.27	0.86	7	มาก
4	ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.36	0.83	3	มาก
5	ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน	4.35	0.82	4	มาก
6	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.41	0.81	1	มาก
7	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.33	0.85	6	มาก
รวม		4.34	0.83	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34, \sigma = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 6 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.41, \sigma = 0.81$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ($\mu = 4.37, \sigma = 0.85$) และด้านที่ต่ำที่สุด คือด้านที่ 3 ด้านการบริหารสถานศึกษา ($\mu = 4.27, \sigma = 0.83$)

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ข้อ	ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	ค่าคะแนน
1	เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง ความดี และความมีความสุขภาพสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ในฐานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน”	3
2	หาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน	3
3	มีการแผนการควบคุมและกำกับติดตาม	3
4	มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น	3
5	มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินงานของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่กำหนดทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีทิศทางที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ	3
6	รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค	3

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าคะแนนสัมพัทธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเหมือนกันทั้ง 3 ท่าน ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง ความดี และความมีความสุขสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตในฐานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยยึดหลักว่า

“จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน” 2) หาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน 3) มีการแผนการควบคุมและกำกับติดตาม 4) มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนรู้การสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น 5) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินงานของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีทิศทางที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ 6) รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบว่า

1. พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านที่ต่ำที่สุดคือด้านการบริหารสถานศึกษา

2. พบว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีแนวทางดังนี้ 1) เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง ความดี และความมีความสุขสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตในฐานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน” 2) หาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน 3) มีการแผนการควบคุมและกำกับติดตาม 4) มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนรู้การสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น 5) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินงานของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีทิศทางที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ 6) รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนการ

บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ที่แสดงออกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีการวางแผน วิเคราะห์ อุปสรรคของการทำงานเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กนกอร จุลินทร (2560, น.62) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (ตามแนวคิดของ ก.ค.ศ.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับเอกชัย มดแสง และธีระพงษ์ บุศรากุล (2562, น.161) ได้ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง (ตามแนวคิดของ ก.ค.ศ.) ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง มี 6 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร ต้องพัฒนาให้ครบทุกด้าน ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง ความดี และความมีความสุขสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตในฐานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน” 2) หาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน 3) มีการแผนการควบคุมและกำกับติดตาม 4) มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น 5) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินงานของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่กำหนดทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีทิศทางที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ 6) รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีศา มีศรีและโอฬาร กาญจนากาศ (2563, น.138) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 (ตามแนวคิดของ ก.ค.ศ.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม และด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนที่นำมาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครูความใฝ่รู้รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความพึงพอใจการทำงานของครูและด้านความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก และยังสอดคล้องกับวิจัยของ รัชนิกร แสงสว่าง (2564, น.82) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (ตามแนวคิดของ ก.ค.ศ.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรให้

คำแนะนำแก่บุคลากรในองค์กรให้เข้าใจถึงความหมายของนวัตกรรม รวมถึงการจัดหาทรัพยากรให้เพื่อดำเนินการฝึกฝนและพัฒนาตามความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร โดยมีการกระตุ้นคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการบริการที่ดี ควรจัดการประชุมคณะครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆของโรงเรียนให้ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน โดยมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนแจ้งประชาสัมพันธ์ทุกครั้ง 3) ด้านการพัฒนาตนเอง ควรเข้ารับอบรมพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ เป็นประจำ รวมถึงการนำทักษะความรู้ที่มีอยู่ให้คำปรึกษาแนะนำกับคณะครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนารวมกัน พูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้บริหารต่างสถานศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเอง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ควรส่งเสริม สนับสนุน สร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ โดยใช้ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และรับฟังข้อเสนอแนะจากบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายมากกว่าวิธีการ โดยอาจจะมอบหมายงานให้บุคลากรร่วมกัน กำหนดกระบวนการหรือวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่ได้กำหนดไว้ และต้องคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ แนวทางแก่บุคลากร รวมถึงกำกับ ติดตาม และตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

2) ผู้บริหารควรมอบหมายงานที่ตรงตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคนพูดคุย ประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ และให้กำลังใจ ดูแล และเอาใจใส่ บุคลากรทุกคนอย่าง เท่าเทียมกัน

3) ผู้บริหารควรนำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- กนกอร จุลินทร. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2554). เอกสารประกอบการสัมมนาแนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะ. เพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต.
- ปวีรศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ, "สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1," คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 8, 1 (มกราคม-เมษายน 2563): 138.
- รัชนิกร แสงสว่าง. (2564). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1-90.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : กรมศตวรรษ ราชบัณฑิตยสถาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- เอกชัย มดแสง และธีระพงศ์ บุศรากุล, “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง”, สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, วารสารศึกษาศาสตร์ มจร 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).161.